

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/7/2019
Identifikačné číslo spisu: 7017201177
Dátum vydania rozhodnutia: 20.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7017201177.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: Prof. Ing. N. F., Q., bytom M. C. XXX/XX, T., právne zastúpeného JUDr. Františekom Kočkom, advokátom so sídlom Košice, Timonova 13, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa - ústredie, Bratislava, Ulica 29. augusta 8 a10, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 23. októbra 2017, č. XXX XXX XXXX X, kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. októbra 2018, č. k. 6Sa/33/2017-37, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. októbra 2018, č.k. 6Sa/33/2017-37, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č.k. 6Sa/33/2017-37 zo dňa 10. októbra 2018 z a m i e t a .

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo dňa 10. októbra 2018, č. k. 6Sa/33/2017-37 zrušil podľa § 190 ods. 1 písm. d/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne z 23. októbra 2017 č. XXX XXX XXXX X v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne ústredie z 25. mája 2017, č. XXX XXX XXXX 0, z dôvodu ich nepreskúmateľnosti pre nezrozumiteľnosť a nedostatok ich dôvodov zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žalobcovi priznal úplnú náhradu trov konania.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne (ďalej

len „žalovaného“) v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie, zo dňa 25. mája 2017, č. XXX XXX XXXX 0, - prvostupňového správneho orgánu preskúmal podľa tretej časti tretej hlavy Správneho súdneho poriadku, vec prejednal na verejnom pojednávaní (§ 107 ods. 1 písm. a/ SSP). Žalovaný preskúmaným rozhodnutím podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietol v celom rozsahu odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. mája 2017, vo veci výšky starobného dôchodku, a potvrdil rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku podľa § 65, § 82, § 293dr zákona o sociálnom poistení od 23. apríla 2017 v sume 984,20 eur.

3. Krajský súd mal z obsahu spisov a vyjadrení účastníkov konania za preukázané, že žiadosť o priznanie starobného dôchodku bola so žalobcom spísaná dňa 24. apríla 2017. Ku dňu, od ktorého žiadal priznať starobný dôchodok, t.j. do 23. apríla 2017 získal 17 036 dní kvalifikovaného obdobia dôchodkového poistenia, spolu 46 rokov a 246 dní obdobia dôchodkového poistenia; presný rozpis je uvedený v priloženom osobnom liste dôchodkového poistenia. Získanie ďalšieho obdobia dôchodkového poistenia nebolo preukázané. K odvolacím dôvodom proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie (zo dňa 25. mája 2017 č. XXX XXX XXXX 0), hlavne k predloženým kópiám mzdových listov z P., kde pracoval na vedľajší pracovný pomer a k výškam vymeriavacích základov v rokoch 1983 až 1990 žalovaný uviedol, že vymeriavacie základy zo zamestnania vo vedľajšom pracovnom pomere za uvedené obdobie nemožno zhodnotiť na účely výpočtu starobného dôchodku. Dôvodiac tým, že osoby zúčastnené na dôchodkovom poistení v posudzovanom období neboli poistené už z dôvodu trvania inej pracovnej činnosti.

4. Po vykonanom dokazovaní krajský súd vyhodnotil preskúmané rozhodnutie žalovaného spolu s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu v časti ich odôvodnenia za formálne nesprávne, vydané bez presného a úplného zistenia skutočného stavu vecí a bez potrebných podkladov na rozhodnutie. Žalobca namietal nesprávnosť rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu z 25. mája 2017. Medzi účastníkmi konania zostalo sporné posúdenie mzdových listov v rokoch 1983 až 1990, ktoré korešpondujú svojim súčtom v jednotlivých rokoch povahy vedľajšej hospodárskej činnosti vykonávanej žalobcom. Žalovanému vytýkal, že nevyhodnotil, či mzdové listiny predložené žalobcom obsahujú príjmy, ktoré mohli/ne/ ovplyvniť základ pre výpočet jeho starobného dôchodku a tiež neposúdil ich pôvod ani čestné prehlásenia osôb. Konaním žalovaného došlo k porušeniu ustanovení konaní pred orgánmi verejnej správy, ktoré mohli mať za následok nezákonnosť rozhodnutia podľa § 191 ods. 1 písm. g/ SSP. Právo žalobcu na súdnu a inú právnu ochranu je zaručené v čl. 1 av čl. 46 Ústavy SR. Orgány verejnej správy vo svojich rozhodnutiach interpretujú ústavu a musia dbať na výklad právnych predpisov aj vo svetle ústavných princípov a ústavou zaručených základných práv a slobôd. Poukázal pritom tom na rozhodnutia Ústavného súdu sp. zn. III.ÚS 304/2014 z 28. októbra 2014, a sp. zn. III. ÚS 502/2015 zo 6. októbra 2015, ktoré v krátkosti analyzoval.

5. O trovách konania rozhodol podľa § 167 a nasl. SSP. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal právo na úplnú náhradu trov konania.

II.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

8. V sťažnostnom bode I. poukázal na rozsudok krajského súdu na strane č. 6, č. 7 a č. 9, kde krajský súd konštatoval nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov rozhodnutia žalovaného a následné porušenie Čl. 1 Čl. 46 Ústavy SR.

V sťažnostnom bode II. uviedol dôvody, pre ktoré sa s rozsudkom krajského súdu nestotožňuje. Konkrétne poukázal na rozhodnutie žalovaného a prvostupňového správneho orgánu; na obsah administratívneho spisu, z ktorého je zrejmé, že žiadosťou spísanou dňa 24. apríla 2017 žalobca požiadal

o starobný dôchodok od 23. apríla 2017. V žiadosti o starobný dôchodok neuviedol, že bol zamestnaný aj vo vedľajšom pracovnom pomere. Túto námietku uviedol až v odvolaní. Z uvedeného dôvodu Sociálna poisťovňa, ústredie doplnila dokazovanie a žalobcu listom zo 7. júla 2017 požiadala o predloženie skutočností, ktorými preukáže oprávnenosť odvolacích námietok. Kópie mzdových listov z P. a výšku vymeriavacích základov za roky 1983 až 1990 žalobca oznámil listom zo dňa 31. júla 2017. Z dôvodu, že z predložených skutočností nebolo zrejmé, či vedľajšia hospodárska činnosť žalobcu zakladala účasť na dôchodkovom zabezpečení, žalovaný požiadal P. o vyjadrenie k námietke a o oznámenie, či bol žalobca v rokoch 1983 ž 1990 zamestnaný na vedľajší pracovný pomer uzatvorený v súlade s § 70 alebo 232 Zákonníka práce. Z obsahu oznámenia P. č. 18529/2017, 542/2017DFBERG zo dňa 25. augusta 2017 bolo zistené, že žalobca nebol zamestnaný na vedľajší pracovný pomer uzatvorený podľa § 70 zákona č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov, a že dohody o vykonaní práce podľa § 232 zákona č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov sa už v jej archíve nenachádzajú. Z dôvodu, že bolo preukázané, že vedľajší pracovný pomer v rokoch 1983 až 1990 nebol so žalobcom uzatvorený podľa § 70 zákona č. 65/1965 Zb., nebolo možné vymeriavacie základy za uvedené obdobie zhodnotiť na účely výpočtu starobného dôchodku. Pracovníci činní na základe dohody o pracovnej činnosti uzatvorenej podľa 70 zákona č. 65/1965 Zb. boli zúčastnení na dôchodkovom poistení, ak neboli poistení (zabezpečení) už z dôvodu inej činnosti, nepoberajú starobný dôchodok a ani invalidný dôchodok.

9. Žalobca bol dôchodkovo poistený (zabezpečený) v rokoch 1983-1990 z dôvodu inej činnosti, čo vyplýva z rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. mája 2017 ako aj z osobného listu dôchodkového poistenia zo dňa 25. mája 2017. Žalobcom namietané obdobie dôchodkového poistenia (zabezpečenia), t.j. roky 1983-1990 a vymeriavacie základy dosiahnuté v rozhodnom období (rozhodné obdobie žalobcu je od roku 1984) boli započítané na nárok na dôchodok a určenie jeho sumy už z dôvodu inej vykonávanej činnosti.

10. Pokiaľ krajský súd v rozsudku poukázal na skutočnosť, že žalovaný neposúdil pôvod čestných prehlásení osôb žalovaný uviedol, že čestnými prehláseniami prof. Ing. B. T., Q. a prof. Dr. I. D. sú zo dňa 7. marca 2018. V čase vydania rozhodnutia preto nemohli byť zohľadnené.

11. Pri posudzovaní nároku žalobu na starobný dôchodok žalovaný postupoval v súlade s účinnými právnymi predpismi o sociálnom poistení. Rozhodnutia sú dostatočne zdôvodnené s aplikáciou právnych predpisov vzťahujúcich sa na uvedený prípad.

12. Žalovaný navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne žiadal o priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti podľa § 447 SSP. Uviedol, že v žiadosti o starobný dôchodok žalobca neuviedol, že bol zamestnaný aj vo vedľajšom pracovnom pomere. Túto námietku uviedol až v odvolaní. Z uvedeného dôvodu bolo doplnené dokazovanie výzvou, aby boli predložené skutočnosti, ktorými sa preukáže oprávnenosť odvolacích námietok. Listom z 31. júla 2017 žalobca preložil kópie mzdových listov z P. a listom z uvedeného dňa uviedol výšku vymeriavacích základov za roky 1983 až 1990. Z dôvodu, že z predložených skutočností nebolo zrejmé, či vedľajšia hospodárska činnosť zakladala účasť na dôchodkovom zabezpečení, P. bola listom z 30. augusta 2017 vyzvaná o vyjadrenie k vznesenej námietke. A. oznámila, že žalobca nebol zamestnaný na vedľajší pracovný pomer uzatvorený podľa § 70 Zákonníka práce a že dohody o vykonaní práce podľa § 232 Zákonníka práce sa už v jej archíve nenachádzajú. Z dôvodu, že bolo preukázané, že vedľajší pracovný pomer v rokoch 1983 až 1990 nebol so žalobcom uzatvorený, nebolo možné vymeriavacie základy za uvedené obdobie zhodnotiť na účely výpočtu starobného dôchodku. Žalobca bol dôchodkovo poistený (zabezpečený) v rokoch 1983 -1990 z dôvodu inej činnosti, čo vyplýva z rozhodnutia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25. mája 2017 a vymeriavacie základy dosiahnuté v rozhodujúcom období (rozhodujúce obdobie žalobcu je od roku 1984) boli žalobcovi započítané na nárok na dôchodok a určenie jeho sumy už z dôvodu inej vykonávanej činnosti. Pokiaľ krajský súd vytýka, že žalovaný neposúdil pôvod čestných prehlásení osôb, ten uvádza, že čestnými prehláseniami osôb pred vydaním rozhodnutia dňa 23. októbra 2017 nedisponoval. Z uvedeného preto vyplýva, že pri posudzovaní nároku žalobcu na starobný dôchodok správny orgán postupoval v súlade s účinnými právnymi predpismi o sociálnom poistení a rozhodnutia sú dostatočne zdôvodnené s aplikáciou právoplatných predpisov vzťahujúcich sa na uvedený prípad.

13. Vzhľadom na uvedené, žalovaný uzavrel, že sú dané dôvody kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne žiadal o priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti podľa § 447 SSP z dôvodu, že vykonaním napadnutého rozhodnutia by bol zmarený účel jeho preskúmania súdom, a priznal mu náhradu trov konania v celom rozsahu.

III.

14. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovaného nevyjadril.

IV.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 1, 2 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

16. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

17. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

18. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

19. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

20. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým postupom podľa § 190 SSP zamietol správnu žalobu v sociálnej veci. Žalovaný týmto rozhodnutím zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11. novembra 2016 vo veci zamietnutia žiadosti o starobný dôchodok od dovŕšenia 58 rokov veku žiadateľa.

21. Súd má pri preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu nielen oprávnenie, ale najmä povinnosť poznať všetky skutočnosti vyplývajúce z administratívneho spisu, pretože zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia alebo postupu správneho orgánu posudzuje z pohľadu skutkového stavu, ktorý existoval v čase vydania napadnutého rozhodnutia.

22. Pre posúdenie zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu je nevyhnutné aby súd vychádzal z administratívneho spisu žalovaného správneho orgánu. Kasačný súd z obsahu spisov zistil, že správne konanie sa začalo podaním žiadosti o starobný dôchodok dňa 24. apríla 2017 na pobočke Sociálnej poisťovne v Košiciach. Dôchodok žiadateľ priznať od 23. marca 2017. V prílohe č. 1 k žiadosti o

dôchodok označenej Doba zamestnania, poistenia a iných činností žiadateľ o dávku starobného dôchodok označil jednotlivé obdobia a názov príslušného zamestnávateľa počnúc od 2. júna 1978. Uviedol, že v období 2. júna 1978 do 29. júna 1978 nepracoval, od 30. júna 1978 pracoval na P. (až do spisania žiadosti o dôchodkovú dávku), od 1. januára 1993 do 29. apríla 1993 bol SZČO popri zamestnaní bez povinnosti platiť, od 1. januára 1995 do 31. decembra 1996 bol SZČO popri zamestnaní, Ďalej tak isto aj v období od 1. januára 1997 do 31. decembra 2003, atď. Kasačný súd po oboznámení sa s obsahom prílohy č. 1 zhodne ako správny orgán a krajský súd konštatoval, že žiadateľ o dávku bol zamestnaný bol v pracovnom pomere s výnimkou obdobia od 21. mája 2013 do 30. novembra 2013 na P.. V administratívnom spise Sociálnej poisťovne sú založené evidenčné listy dôchodkového poistenia za jednotlivé kalendárne roky vyhotovené zamestnávateľmi žiadateľa o dávku s hrubými zárodkami, ktoré pracujúci vlastnoručným podpisom potvrdil a za kalendárne roky 2007 - 2013 s dosiahnutými vymeriavacími základmi. Na základe žiadateľom podpísanej žiadosti o starobný dôchodok a po vypočítaní sumy starobného dôchodku Sociálna poisťovňa, ústredie dňa 25. mája 2017 rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 priznala žalobcovi od 23. apríla 2017 starobný dôchodok v sume 984,20 eur mesačne. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca dňa 26. júna 2017 odvolanie žiadajúc o prehodnotenie výšky starobného dôchodku z dôvodu, že v 80-tych rokoch mu neboli započítané príjmy z VH. Napríklad v roku 1986 nebola započítaná čiastka 14 250 Kčs, atď.

23. Správny orgán po doručení odvolania proti rozhodnutiu o priznaní starobného dôchodku vykonal šetrenie dotazom na P., ktoré listom z 25. augusta 2017 oznámilo, že v rokoch 1983 až 1990 prof. Ing. N. F., G.. nebol zamestnaný na vedľajší pracovný pomer podľa § 70 zákona č. 65/1965 Zb.. Dohody o vykonaní práce podľa § 232 Zákonník práce univerzita nemá v archíve. Dňa 3. augusta 2017 žalobca doručil Sociálnej poisťovni, ústredie podklady k vedľajšej hospodárskej činnosti za roky 1983 do 1990 spolu s oznámením mzdy z tejto činnosti.

24. Žalovaný po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a priloženej spisovej dokumentácie účastníka konania dňa 23. októbra 2017 rozhodnutím č. XXX XXX XXXX 0 odvolanie v celom rozsahu zamietol a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 25. mája 2017, č. XXX XXX XXXX X, dôvodiac tým, že po doplnení dokazovania nebolo v odvolacom konaní preukázané, že účastník konania bol zamestnaný vo vedľajšom pracovnom pomere uzavretom podľa § 70 Zákonníka práce a neboli preukázané žiadne nové skutočnosti, majúce vplyv na rozhodovací proces. Krajský súd na základe správnej žaloby zrušil obe rozhodnutia správnych orgánov z dôvodu ich nepreskúmateľnosti pre nezrozumiteľnosť a nedostatok ich dôvodov a vec vrátil na ďalšie konanie

25. Podľa § 172 zákona o sociálnom poistení na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

Podľa § 184 zákona o sociálnom poistení dávkové konanie sa začína, ak tento zákon neustanovuje inak, na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky.

Podľa § 290 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

Podľa § 60 ods. 1 zákona o sociálnom poistení (31. decembra 2017) obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak. Ak zamestnávateľ nespĺnil povinnosť platiť a odvádzať poistné na dôchodkové poistenie, podmienka zaplatenia poistného na dôchodkové poistenie u zamestnanca sa považuje za splnenú; to neplatí, ak si túto povinnosť nespĺnil zamestnávateľ uvedený v § 7 ods. 2 alebo zamestnávateľ za zamestnanca, ktorý je štatutárnym orgánom zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa alebo ktorý je členom štatutárneho orgánu zamestnávateľa a má najmenej 50% účasť na majetku zamestnávateľa.

Podľa § 61 zákona o sociálnom poistení osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené.

Podľa § 62 zákona o sociálnom poistení osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Podľa § 195 ods. 2 zákona o sociálnom poistení podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

26. Rozhodnutie všeobecného súdu pritom musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k neplatnosti rozsudku z formálnych dôvodov. Podľa nálezu Ústavného súdu ST I. ÚS 114/08 cit.: Odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a súčasne ich uvedenie má byť zrozumiteľné, súd je teda povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrenia a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Z formulácie § 132 OSP možno vyvodiť, že súd je povinný dôkazy navzájom si odporujúce hodnotiť a ďalej zdôvodniť, napr. prečo niektoré z nich pokladá za neveryhodné, prečo niektoré odmietol vziať pri formulovaní rozhodnutia do úvahy, prípadne aj prečo sa niektorými návrhmi odmietol vôbec zaoberať. Tieto nedostatky odôvodnenia spolu v tzv. opomenutými dôkazmi (o ktorých súd v konaní nerozhodol vôbec, pozn.) zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia“.

27. Rovnako kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na Ústavný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2015, sp. zn. II. ÚS 675/2014-40, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvoľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

28. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, podľa ktorého z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Rovnako rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko 21. januára 1999).

29. Správny súd sa vyššie uvádzanými zásadami súdneho konania dôsledne neriadil. Napriek tomu, že pred rozhodnutím o správnej žalobe si opakovane vyžiadal dávkový spis žalovaného, s jeho obsahom sa náležite neoboznámil. V prvom rade sa neoboznámil s obsahom žiadosti žalobcu o dôchodkovú dávku, spísanú dňa 24. apríla 2017, z obsahu ktorej je preukázateľne zistené, že žiadateľ o dávku v prílohe č. 1

neuviedol skutočnosti, ktoré mali byť podkladom pre rozhodnutie o výške starobného dôchodku, a to názov a adresu zamestnávateľa, u ktorého získal príjem z vedľajšej hospodárskej činnosti v rokoch 1986 až 1990 podľa uvádzaných argumentov.

30. Pokiaľ žalobca poukazuje na predložené podklady z rokov 1983 až 1990 (až dňa 03.08.2017) správny súd rozhodol predčasne, keď nevykonal žiadne dokazovanie tým, že nevypočul žalobcu, resp. jeho právneho zástupcu na súdnom pojednávaní k takto predloženým dôkazom. Z ich obsahu bolo kasačným súdom zistené, že súčasťou hrubej mzdy bol základný plat a „VHC“ za jednotlivé kalendárne mesiace, napríklad v máji 1983 VHC v sume 900 Kčs, v novembri 1983 v sume VHC 650 Kčs, v decembri r 1988 VHC v sume 5088 Kčs, atď. Bez takto doplneného dokazovania, resp. upresnenia dôvodov nesúhlasu s preskúmanými rozhodnutiami v časti priznanej výšky dávky starobného dôchodku, je predčasné konštatovanie správneho súdu o nepreskúmateľnosti rozhodnutí správneho orgánu. Odmena z vedľajšej hospodárskej činnosti dosiahnutá u zamestnávateľa P., ako ju žalobca označil, v súčte so základným platom tvorila hrubú mzdu za jednotlivé kalendárne mesiace; tieto korešpondujú s vymeriavacím základom uvedeným v evidenčných listoch dôchodkového poistenia, ktoré vyhotovila P. . Evidenčné listy dôchodkového poistenia sú založené v dávkovom spise a s jeho obsahom sa nielen žalobca, resp. jeho splnomocnený zástupca na základe plnej moci, ktorý má a mal možnosť právo oboznámiť, ale ani správny súd neoboznámil. Tak, ako je to vyššie uvedené, dávkový spis bol súčasťou súdneho spisu na správnom súde.

31. Žalobca na preukázanie skutočností, že v rokoch 1983 až 1990 bola vedľajšia hospodárska činnosť vykonávaná vo vedľajšom pracovnom pomere podľa § 70 Zákonníka práce a mala byť zahrnutá do výpočtového základu pre starobný dôchodok, žalobca vo vyjadrení k žalobe doručenej krajskému súdu dňa 13. marca 2018 označil dvoch svedkov, ktorí vedľajšiu hospodársku činnosť vykonávali v rozhodnom období spolu so žalobcom za rovnakých podmienok. V čestných vyhláseniach (str. 18 a 19 súdneho spisu) svedkovia potvrdili : „príjmy z tejto vedľajšej hospodárskej činnosti , ktorú som vykonávala boli zahrnuté do základného tarifného platu a riadne zdanené najvyššou daňou a odvodovo zaťažené v zmysle platných vtedajších predpisov“.

V súvislosti s čestným vyhlásením dvoch svedkov ohľadom príjmu z vedľajšej hospodárskej činnosti u zamestnávateľa P., ktoré urobil v priebehu súdneho konania na správnom súde a navrhol vykonať dokazovanie, že odporkyňa porušila zákon, je na správnom uvážení správneho súdu po doplnení dokazovania vo vyššie naznačenom smere, či čestné vyhlásenia pripustí alebo nie.

Čestné vyhlásenie je právny inštitút, ktorý nie je dôkazom, ale nahrádza dôkaz, Nejde o priame nahradenie dôkazu s účinkami ex lege, ale až na základe správnej úvahy, ktorý môže čestné vyhlásenie pripustiť (rozhodnúť o jej pripustení)“ rozsudok najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Sžo/207/2015 zo dňa 26.10.2016.

32. Z dôvodov vyššie uvedených kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 a v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

33. Pre posúdenie zákonnosti postupu a rozhodnutia správneho orgánu je nevyhnutné, aby súd vychádzal z administratívneho spisu žalovaného správneho orgánu. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vec prejednať po vykonanom dokazovaní dôsledným oboznámením sa s obsahom dávkového spisu správneho orgánu, v ktorom je založená okrem iných listín žiadosť o priznanie dávky dôchodkového zabezpečenia, evidenčné listy dôchodkového poistenia, a listinné dôkazy predložené žalobcom o dosiahnutej mzde u zamestnávateľa P. v rokoch 1983 až 1990. Súd má pri preskúmaní rozhodnutia správneho orgánu nielen oprávnenie, ale najmä povinnosť poznať všetky skutočnosti vyplývajúce z administratívneho spisu, pretože zákonnosť žalobou napadnutého rozhodnutia alebo postupu správneho orgánu posudzuje z pohľadu skutkového stavu, ktorý existoval v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Úlohou krajského súdu bude znovu posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovaného v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu vo svetle najvyšším súdom konštatovaných záverov a vo veci opätovne rozhodnúť.

34. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

35 V priebehu kasačného konania spolu s kasačnou sťažnosťou žalovaný podaním z 9. januára 2019 požiadal o priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Uviedol, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, čo bližšie odôvodnil jednotlivými sťažnostnými bodmi. Z dôvodu, že vykonaním napadnutého rozhodnutia by bol zmarený účel jeho preskúmania súdom, žiadal o priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti podľa §447 SSP.

36. Podľa § 447 ods. 1 SSP kasačný súd môže na návrh sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa uznesením priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

Podľa § 447 ods. 2 SSP nastúpením odkladného účinku zo zákona alebo jeho priznaním na základe rozhodnutia kasačného súdu podľa odseku 1 sa do právoplatného rozhodnutia kasačného súdu o kasačnej sťažnosti pozastavujú účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu a takéto rozhodnutie nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí alebo opatrení iných orgánov verejnej moci. Na rozhodovanie o odkladnom účinku sa primerane použijú ustanovenia § 186 až 189 okrem lehôt podľa § 187 ods. 1 a 3.

Podľa § 188 SSP, ak správny súd návrhu žalobcu nevyhovie, uznesením ho zamietne.

37. Odkladný účinok kasačnej sťažnosti je upravený v § 446 a § 447 SSP s tým, že všeobecne platí pravidlo, že pokiaľ Správny súdny poriadok neustanoví inak, kasačná sťažnosť nemá odkladný účinok. Výnimku predstavuje § 446 ods. 2, podľa ktorého kasačná sťažnosť má odkladný účinok, ak bola podaná proti rozhodnutiu krajského súdu vo veci samej vydanému v konaní o správnej žalobe alebo žalobe proti inému zásahu, ak žalovaným orgánom verejnej správy je správca dane alebo orgán verejnej správy, ktorý rozhodol o riadnom opravnom prostriedku podanom proti rozhodnutiu alebo opatreniu správcu dane, bola podaná proti rozhodnutiu krajského súdu vo veci samej vydanému v konaní o správnej žalobe, ak žalovaným orgánom verejnej správy je úrad pre verejné obstarávanie, ktorý rozhodol vo veciach týkajúcich sa výkonu dohľadu nad verejným obstarávaním, bola podaná proti rozhodnutiu krajského súdu vo veci samej vydanému v konaní o správnej žalobe vo veciach správneho trestania, bola podaná proti rozhodnutiu krajského súdu vo veci samej vydanému v konaní o správnej žalobe vo veciach zaistenia a administratívneho vyhostenia. V ostatných prípadoch, v zmysle už zmieneného všeobecného pravidla, kasačná sťažnosť odkladný účinok nemá, avšak sťažovateľ má možnosť procesným predpisom predpísaným postupom § 447 ods. 1 SSP podať návrh na priznanie odkladného účinku. Možnosť podania tohto návrhu je plne ovládaná dispozičnou zásadou. Nakoľko návrh na priznanie odkladného účinku má povahu rozhodnutia vo veci samej (§ 55 ods. 2 SSP), musí obsahovať všeobecné náležitosti podania (§ 57 ods. 1 SSP) a zároveň aj jednu špecifickú náležitosť plynúcu práve z osobitosti tohto „čiasťkového konania“ v rámci konania kasačného, a to dostatočnú identifikáciu dôvodu pre priznanie odkladného účinku.

38. V tejto súvislosti je kľúčovým pojmom „hrozba závažnej ujmy“, ktorej preukázanie dopadá na ťarchu toho, kto podáva návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Hrozba závažnej ujmy ako jeden z materiálnych znakov (okrem nej aj súlad s verejným záujmom) je ťažiskom celého tohto „čiasťkového konania“ a od jej preukázania závisí, či kasačný súd prizná kasačnej sťažnosti odkladný účinok, alebo návrh zamietne. Najvyšší súd ďalej uvádza, že hrozba závažnej ujmy musí byť navyše priama a nesmie ísť len o hypotetickú možnosť. Tiež nesmie byť nepatrná, ale musí mať závažný dopad. Musí ísť teda o hrozbu závažnej ujmy na subjektívnych právach žalujúcej fyzickej osoby, právnickej osoby, ďalšieho účastníka konania, osoby zúčastnenej na konaní (§ 442 SSP), alebo v prípade podania návrhu na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti žalovaným správnym orgánom o hrozbu závažnej ujmy spojenú s nastolením nezákonného stavu. Závažná ujma predstavuje najširšie vyjadrenie pre sťažovateľa neželaného stavu, ktorý by v dôsledku trvania účinkov rozsudku krajského súdu priamo hrozil, alebo už nastal.

39. Najvyšší súd uvádza, že v predmetnej veci návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti podal žalovaný správny orgán. Odhliadnuc od toho, že tento návrh žalovaná vôbec neodôvodnila, na tomto mieste je potrebné ďalej uviesť, že inštitút odkladného účinku má primárne poskytovať ochranu žalobcovi pred výkonom napadnutého rozhodnutia, avšak v záujme zachovania zásady rovnosti účastníkov konania v konaní pred správnym súdom nie je možné „obrat“ o túto možnosť aj samotný správny orgán (§ 5 ods. 9 SSP). Hrozba závažnej ujmy však na strane správneho orgánu bude menej častá, ako hrozba závažnej ujmy na strane žalobcu, prípadne ďalších osôb už vyššie zmienených (napríklad uznesenie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky zo 16. júla 2015, č. k. 7 Ads 182/2015-25). Vznik takto chápanej ujmy musí byť v príčinnej súvislosti s výkonom, či iným právnym následkom plynúcim z rozhodnutia krajského súdu. Zatiaľ čo žalobca bude spravidla spájať ujmu so svojimi subjektívnymi právami, žalovaný správny orgán tieto subjektívne práva nemá. Úlohou správneho orgánu je v správnom súdnom konaní hájiť zákonnosť ním vydaného rozhodnutia. Uvedené však neznamená, že správnym orgánom podanému návrhu na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti nebude možné za žiadnych okolností vyhovieť; pôjde však o výnimočné prípady, kedy odloženie účinkov rozhodnutia krajského súdu bude podmienené ochranou dôležitého verejného záujmu. Za ohrozenie dôležitého záujmu je možné aj v zmysle uznesenia rozšíreného senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp. zn. 2 Ans 3/2006 považovať napríklad navrátenie vodičského oprávnenia duševne chorej osobe, vystavenie zbrojného preukazu nebezpečnému recidivistovi, alebo udelenie povolenia k obchodu s vojenským materiálom zločinnému podniku.

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní dôvodnosti návrhu žalovanej na odkladný účinok kasačnej sťažnosti, a to aj vo svetle vyššie uvedeného, dospel k záveru, že nie je daný zákonný dôvod na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Žalovaná nepreukázala, že by jej v dôsledku trvania účinkov rozsudku krajského súdu priamo hrozila závažná ujma. Najvyšší súd preto s poukazom na § 447 ods. 2 veta posledná SSP v spojení s § 188 SSP návrh žalovanej na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti zamietol.

41. Taktiež vzhľadom na nesplnenie už prvej z podmienok stanovených vo vyššie citovanom ustanovení § 447 ods. 1 SSP, najvyšší súd sa nezaoberal tým, či priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti nebude v rozpore s verejným záujmom.

42. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.